

Tisdagen den
3 oktober 1978

Tisdagen den 3 oktober

Kl. 14.00

Efter gudstjänst i S:ta Clara kyrka, där predikan hölls av kyrkoherden dr Margit Sahlin, öppnades riksmötet i kammarens plenisal enligt det program som i bilaga fogats till detta protokoll.

§ 1 TALMANNEN yttrade:

Eders Majestät! Jag hemställer värdsamt att Eders Majestät behagade förklara 1978/79 års riksmöte öppnat.

Med anledning av denna hemställan anförde HANS MAJESTÄT KONUNGEN:

Herr talman, ärade ledamöter! Riksdagens ledamöter har samlats till ett nytt arbetsår. I vårt demokratiska system företräder ni hela det svenska folket, och på er dagordning står många betydelsefulla och viktiga frågor.

Det är en stor och ansvarsfylld uppgift som ni påtagit er. Såväl samhällsutvecklingen i stort som medborgarnas liv och gärning kommer att påverkas av edra beslut.

Men er uppgift är inte bara krävande och omfattande. Det innebär också en stor tillfredsställelse och stimulans att delta i utformningen av vår gemensamma framtid.

Med dessa ord vill jag önska er all välgång och lycka i ert viktiga arbete för Sverige och hela vårt folk, och jag förklarar härmed 1978/79 års riksmöte öppnat.

§ 2 Statsministern THORBJÖRN FÄLLDIN avgav härefter följande regeringsförklaring:

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges riksdag! Sveriges alliansfria utrikespolitik skall trygga vårt lands självständighet och demokratiska samhällsordning. Den skall bidra till fred och frihet, trygghet och rättvisa för världens folk.

Regeringen verkar för fördjupade förbindelser mellan alla Europas länder. Sverige och de nordiska grannländerna strävar efter att bevara den säkerhetspolitiska stabilitet som råder i Nordeuropa. Fred och stabilitet i detta område är till gagn för hela Europa.

Det ekonomiska samarbetet i Norden ger företagen tillgång till en större hemmamarknad. Det industripolitiska samarbetet utvidgas alltmer. Olika möjligheter undersöks att uppta ett brett samarbete på energiområdet.

Inom ramen för samarbetet i Förenta nationerna fortsätter regeringen att lämna aktiva bidrag till ansträngningarna att hejda den pågående kapprustningen, speciellt på kärnvapenområdet. De två ledande stormakterna, Förenta staterna och Sovjetunionen, har det avgörande ansvaret för att

*H. M. Konungens
och talmannens
anföranden vid
riksmötets öppnan-
de*

*Statsministerns
regeringsförklaring*

avspänningspolitiken kan fortsätta. Regeringen välkomnar de ansträngningar som görs för att främja en fredlig lösning av konflikten i Mellersta Östern.

Det är en central uppgift att värna om de mänskliga fri- och rättigheterna. Respekt för dessa rättigheter, som medborgarna i vårt land uppfattar som självklara, är en förutsättning för en varaktig fred.

Strävandena till självständighet och oberoende på olika håll i världen har aktivt svenskt stöd. Regeringen söker tillsammans med de övriga nordiska länderna vidta åtgärder, som kan bidra till att få slut på apartheidsystemet i Sydafrika och stöder ansträngningarna att uppnå majoritetsstyre och verkligt oberoende i Namibia och Zimbabwe.

Det förslag till riktlinjer för Sveriges internationella utvecklingsamarbete, som regeringen har förelagt riksdagen, innebär att samarbetet med utländerna förstärks och breddas. Principerna för biståndets utformning ligger fast. I det internationella förhandlingsarbete som siktar till att upprätta en rättvisare ekonomisk världsordning spelar Sverige en aktiv och pådrivande roll.

Totalförsvarets olika grenar är utformade för att ge neutralitetspolitiken erforderligt stöd. Med utgångspunkt i 1977 års försvarsbeslut kommer riksdagen bl. a. att föreläggas förslag om ändringar i marinens organisation i fred. Nästa övergripande försvarsbeslut, som beräknas fattas 1982, förbereds av en särskild försvarskommitté.

Den svenska ekonomin passerade vid mitten av 1978 en vändpunkt. Industriproduktionen, som har fallit i mer än tre år, började åter att stiga.

Nedskrivningen av den svenska kronan och borttagandet av den allmänna arbetsgivaravgiften har tillsammans med ansvarsfulla löneavtal medfört att en väsentlig del av Sveriges förlorade internationella konkurrenskraft har kunnat återställas. Marknadsandelar har återvunnits. En stor del av överlagren har kunnat avvecklas. Handelsbalansen har svängt från ett stort underskott 1977 till ett betydande överskott. Inflationstakten har pressats ned väsentligt.

En förutsättning för att uppnå dessa resultat har varit en relativt stram ekonomisk politik. Den privata och statliga konsumtionen har begränsats. Den outnyttjade kapaciteten inom industrin är dock stor.

Det är nu möjligt att ge den ekonomiska politiken en mer expansiv inriktning. Den privata konsumtionen bör öka i den takt som det finns långsiktigt utrymme för. Det ger även de aktiva grupperna möjlighet att erhålla en viss real standardökning.

Förutsättningen för den svenska ekonomins tillväxt är alltså starkt beroende av en fortsatt förstärkning av näringslivets konkurrenskraft och av den internationella konjunkturutvecklingen. Alla ansträngningar måste inriktas på att hålla nere kostnads- och prisutvecklingen och ta till vara de outnyttjade produktiva resurserna. Prisövervakningen måste fortsätta.

Utsikterna för en förbättring av den internationella konjunkturen har ökat. Det sker nu en viss utjämning mellan länder med överskott resp. underskott i sin bytesbalans. Det bör därför finnas möjlighet att få en bättre ekonomisk

tillväxt även i den svenska ekonomin.

Trots mycket stora arbetsmarknads- och industripolitiska insatser och trots att den totala sysselsättningen fortsatt att öka har arbetslösheten särskilt i yngre åldersgrupper stigit. En huvuduppgift blir därför liksom hittills att fullfölja kampen mot arbetslösheten. Stora samhällsinsatser kommer då att behövas. Det kommer att ställas stora krav på solidaritet.

Inför hotet om stegrad arbetslöshet togs den allmänna arbetsgivaravgiften helt bort den 1 juli. De arbetsmarknadspolitiska insatserna har därefter intensifierats. Omfattande åtgärder har satts in för att öka byggnadsverksamheten. Stark betoning läggs dessutom på särskilda insatser för att garantera ungdomar arbete, praktik eller utbildning.

Den personella och tekniska upprustningen av arbetsförmedlingen fortsätter. Åtgärder kommer att föreslås för att förstärka de arbetshandikappades ställning på arbetsmarknaden.

Små länder med stor utrikeshandel är beroende av att den fria världshandeln kan bevaras och att ansatserna till ökad protektionism tillbakavisas. Denna inställning präglar bl. a. det svenska uppträdandet i den s. k. Tokyorundan inom GATT, som nu går in i sitt slutskede.

Arbete pågår med att utarbeta riktlinjer för näringspolitiken i ett längre perspektiv. Därvid kommer bl. a. formerna för planeringsinsatserna på det näringspolitiska området och de statliga företagens roll i näringspolitiken att tas upp. För skogsindustrin utarbetas ett särskilt näringspolitiskt program i nära anslutning till utformningen av nya riktlinjer för skogspolitiken.

Riksdagen kommer inom kort att få ta ställning till förslag beträffande varvsnäringsens framtida omfattning och inriktning. Förslag läggs fram om ytterligare åtgärder för tekoindustrin, bl. a. för att säkerställa försörjningsberedskapen.

Riksdagen kommer under hösten att föreläggas förslag till en ny jordförvärvslag, som står i överensstämmelse med de antagna nya riktlinjerna för jordbrukspolitiken.

En nära samordning av industri- och regionalpolitiken behövs för att skapa ett mer decentraliserat näringsliv. Riksdagen kommer under våren att föreläggas förslag om regionalpolitikens fortsatta inriktning.

En trafikpolitisk proposition kommer bl. a. att behandla väg- och järnvägstrafikens kostnadsansvar samt den framtida vägpolitiken. Åtgärder kommer vidare att föreslås i syfte att skapa förutsättningar för att göra sjöfartsnärings konkurrenskraftigare.

Bostadsbyggandet har efter flera års minskning ökat på nytt. Regeringen har vidtagit åtgärder för att inemot 60 000 lägenheter skall kunna börja byggas under 1978. Möjligheterna att underlätta överföring av hyreslägenheter till bostadsrätt kommer att undersökas. Åtgärder övervägs för att motverka spekulation i småhus.

Den framtida naturresurs- och miljöpolitiken utreds av en särskild kommitté. Ett handlingsprogram förbereds för att minska riskerna vid miljöfarliga transporter till sjöss. Internationella överläggningar pågår i syfte att minska utsläppen av luftföroreningar i Europa.

Nr 2

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Statsministerns
regeringsförklaring*

Arbetet med den fysiska riksplaneringen och med att utforma förslag till ny byggnadslagstiftning fortsätter. Som en delreform kommer förslag till förenkling av byggnadslovgivningen att föreläggas riksdagen under våren 1979.

Energipolitiken är inriktad på att tillgodose tillräcklig och säker tillgång på energi, åstadkomma en effektivare energianvändning, utveckla teknik för användning av förnyelsebara energikällor och ge handlingsfrihet för framtiden.

Regeringens ställningstagande till ansökningar om att få ta nya kärnkraftsreaktorer i drift utgår från de säkerhetskrav som har angivits i villkorslagen.

På grundval av bl. a. energikommissionens arbete kommer förslag att föreläggas riksdagen om energipolitikens utformning på längre sikt.

Det arbete som pågår med statsbudgeten måste präglas av återhållsamhet. En sådan återhållsamhet är också nödvändig i kommuner och landsting. Ofrånkomliga åtaganden för barnomsorg, äldreomsorg och äldresjukvård kommer såväl i statsbudgeten som i de kommunala budgeterna att kräva större delen av de utgiftsökningar som är möjliga.

Enligt tidigare fattat beslut kommer den statliga skatteskalen att justeras med hänsyn till inträffade prisstegringar. Regeringen kommer under riksmötet att i etapper lägga fram förslag om ändringar i skattesystemet med anledning av bl. a. förslagen från 1972 års skatteutredning, kommunalekonomiska utredningen och företagsskatteberedningen.

Regeringen kommer också att begära medel för ett särskilt statligt bidrag år 1979 till kommuner och landsting i enlighet med den överenskommelse som regeringen har träffat med kommunförbunden. Den genomsnittliga höjningen av kommunalskatterna kan på så sätt begränsas till ca 30 öre per skattekrona under 1979, utan att det behöver inkräkta på den kommunala servicen.

Regeringen kommer att föreslå ökat ekonomiskt stöd till barnfamiljerna. Förslag läggs vidare fram om barnomsorgens fortsatta utbyggnad. Ändrade regler kommer att föreslås beträffande underhållsbidrag till barn och frånskilda. Syftet är bl. a. att få till stånd en bättre anpassning av underhållsbidragen till den underhållsskyldiges betalningsförmåga. Riksdagen kommer också att kunna ta ställning till en ny sociallagstiftning.

Förbättrade pensionsbestämmelser kommer att föreslås för bl. a. invandrare och svenska medborgare som vistas i andra länder. Förslag kommer vidare att läggas fram om förändringar av reglerna för uttaget av olika socialförsäkringsavgifter.

Reformverksamheten inom hälso- och sjukvården är inriktad på förebyggande insatser och införandet av ett husläkarsystem. Förslag kommer att lämnas om bl. a. en förbättrad läkemedelskontroll.

Inom arbetsrättens område kommer regeringen att föreslå en ny förtroendemannalag. Arbetet pågår vidare med att utforma en lag om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ett viktigt led i invandrapolitiken är att försöka förbättra relationerna

mellan svenskar och invandrare. Förslag kommer att läggas fram om åtgärder för att på ett bättre sätt ta emot flyktingar som kommer till Sverige.

Som ett led i reformeringen av skolans inre arbete kommer elevernas och föräldrarnas medinflytande i det lokala skolarbetet att förstärkas. Förslag läggs fram om en ny läroplan för grundskolan samt om reformering av betygssystemet i grundskolan och gymnasieskolan.

Samhällets utveckling beror i hög grad på förmågan att få fram ny kunskap och att utnyttja den för att genomföra förändringar i teknik, produktion och samhällsliv. Forskningen behöver tillföras ökade ekonomiska resurser. Men som på så många andra områden gäller det framför allt att satsa på människors erfarenhet, kunskapsörst och skaparkraft. Regeringen kommer under riksmötet att lägga fram förslag om ökade resurser för forskningen, förbättrad forskarutbildning och åtgärder för att effektivisera forskningsorganisationen.

På det kriminalpolitiska området behövs ytterligare åtgärder mot bl. a. narkotikabrottsligheten samt den organiserade ekonomiska kriminaliteten. Förslag kommer att läggas fram om utvidgad rättshjälp.

Förslag läggs fram om ett förstärkt skydd i grundlagen för fri- och rättigheterna. Det omfattar bl. a. särskilda regler vid införandet av lagstiftning som begränsar sådana fri- och rättigheter som yttrandefriheten. Regeringen kommer vidare att lägga fram förslag till regler om folkomröstning i grundlagsfrågor samt förslag till en ny sekretesslag.

Ändringar förbereds i datalagstiftningen. En principproposition kommer att läggas fram om användningen av datorer i den statliga förvaltningen.

Allmänt kyrkomöte kommer att hållas i början av 1979. Det kommer att få ta ställning till ett regeringsförslag rörande kvinnans rätt att utöva prästämbetet. Regeringen kommer vidare att till kyrkomötet överlämna utredningsmaterialet rörande de framtida relationerna mellan staten och svenska kyrkan.

Regeringen anser det angeläget med kraftfulla åtgärder för att förbättra kontakterna mellan medborgarna och myndigheterna. Det föreligger nu underlag för ett handlingsprogram med konkreta förslag i syfte att motverka onödig byråkrati. Särskilda insatser kommer att göras för att decentralisera beslutsfattandet inom förvaltningen, minska statskontrollen över kommuner och landsting samt förbättra arbetsvillkoren för den kommunala demokratin och folkrörelserna. Vissa ändringar kommer att genomföras i den kommunala indelningen.

Sverige har under senare år i hög grad påverkats av den internationella ekonomiska krisen. Svårigheterna är inte övervunna, men en grund har lagts för att säkerställa balans och styrka i ekonomin. Det finns en ny tro på framtiden. Det är ett resultat av regeringens ekonomiska politik men också av att arbetsmarknadens organisationer och andra parter varit beredda att ta ansvar.

Det samhälle som vi nu gemensamt formar för framtiden måste inriktas på att solidariskt fördela en ökad materiell välfärd både nationellt och internationellt men också på att uppnå ökad livskvalitet. Regeringen är fast besluten

Nr 2

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Statsministerns
regeringsförklaring*

att i enlighet med de riktlinjer för mandatperioden som helhet, som lades fram i den vid regeringens tillträde avgivna regeringsförklaringen, söka finna samförståndslösningar i hela folkets intresse.

§ 3 Ceremonin avslutades kl. 14.40.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert